

NOT: Sözleşmeli personelin sözleşme ücret bileşenleri hakkında

T.C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-53773008-622.02-4730109

10/10/2022

Konu : Sözleşmeli Personelin Mali ve Sosyal Hakları

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 18.08.2022 tarihli ve 34765055-045.99-5597 sayılı yazınız.

Belediyenizde istihdam edilmekte olan 5393 sayılı Kanuna tabi sözleşmeli personelin ücretinin tespiti, sosyal denge tazminatının ödenmesi ve Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmede belirtilen toplu sözleşme ikramiyesinin verilmesine ilişkin görüş talep eden ilgi yazınız incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 3/7/2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde “...Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz. Bu personelin, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Bu fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edileceklere ödenecek net ücret, söz konusu kadro unvanı için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarının yüzde 25 fazlasını geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla belirlenir...”

Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmez. Bu personel hakkında bu Kanunla düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır. Bu personele ait sözleşme örnekleri sözleşmenin imzalanmasını izleyen 30 gün içinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Dördüncü fıkra da sayılan unvanlara ilişkin hizmetler dışında kalmak ve o hizmet için ihdas edilmiş kadro bulunmamak kaydıyla, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca üçüncü fıkra çerçevesinde sözleşmeli personel istihdamı uygun görülmüş olan kadro unvanlarına ilişkin görevlerde, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre münhasıran kısmi süreli olarak sözleşmeli personel çalıştırılabilir...” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 4/7/2022 tarihli ve 11 Sıra No'lu Genelgesinde, "Bu itibarla, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde 1/7/2022 tarihinden itibaren sözleşmeli personel olarak çalıştırılacakların sözleşmelerinin düzenlenmesinde, sözleşme ücretlerinin tespitinde ve ödenmesinde aşağıda belirtilen hususlara uygun olarak işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

1- 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları gereğince düzenlenecek sözleşme örnekleri ilgisine göre Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığına gönderilecektir.

2- 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde çalıştırılacak sözleşmeli personel için 1/7/2022 tarihinden itibaren geçerli olan aylık net ücret tavanları yukarıda belirtilen katsayı rakamları dikkate alınmak suretiyle unvanlar itibarıyla hesaplanmış ve ekli (1) Sayılı Cetvel'de gösterilmiştir.

Buna göre;

a) Belediyeler ve il özel idareleri ile mahalli idare birliklerinin meclisleri veya büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarının yönetim kurulları, anılan madde çerçevesinde 1/7/2022 tarihinden sonra sözleşmeli personel olarak ilk defa istihdam etmeye başlayacakları kişiler için söz konusu Cetvel'de gösterilen ücret tavanlarını aşmamak kaydıyla net ücret tespitine yetkilidir.

b) Belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri ile büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarında, 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tam zamanlı veya aynı maddenin dördüncü fıkrası çerçevesinde kısmi zamanlı olarak istihdam edilmekte olan sözleşmeli personelin 1/7/2022 tarihinden sonraki net aylık sözleşme ücretlerinin hesabında ise, görev yaptıkları unvanında Devlet memuru olarak çalışanların aylıklarında 2022 yılının ikinci altı ayı için gerçekleşen aylık artış oranının dikkate alınması gerekmektedir. Bu durumdaki sözleşmeli personele, 1/7/2022 tarihinden geçerli olmak üzere, (1) sayılı Cetvel'de gösterilen ücret tavanlarını aşmamak kaydıyla, Haziran ayındaki sözleşme ücretinin %41,69 oranında artırılması suretiyle bulunacak tutar üzerinden net aylık sözleşme ücreti ödenecektir.

c) (1) sayılı Cetvel'de gösterilen tutarlar 22/12/2021 tarihli ve 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile getirilen vergi istisnası dikkate alınmak suretiyle hesaplandığından, ilgili personel için belirlenen net sözleşme ücretlerine anılan Kanun ile getirilen istisna tutarının ayrıca ilave edilmesine imkan bulunmamaktadır.

ç) 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere, sözleşmelerinin 31/12/2022 tarihine kadar geçerli olduğu dikkate alınarak 15/12/2022-31/12/2022 tarihleri arasındaki 17 günlük süre için; 15/12/2022 tarihi itibarıyla geçerli olan aylık net sözleşme ücretinin 17/31'i ve bu Genelgenin üçüncü maddesinde belirtilen ek ödemenin 17/31'i tutarında ödeme yapılacaktır." denilmiştir.

Ayrıca, Bakanlığımızın 31/12/2022 tarihli ve 2021/26 sayılı Genelgesinde, "...

6- Sözleşmeli personele ödenecek ücret, ilgili kurumların meclisi tarafından ve 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrasındaki hükümler dikkate alınarak net tutar olarak tespit olunacak ve her ayın başında peşin olarak ödenecektir. Ücretler, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ocak ve temmuz aylarında yayımlanan "Mahalli İdarelerde Sözleşmeli Personel Olarak Çalıştırılacakların Ücret Tavanları" konulu genelgesinde yer alan ücret tavanı aşılmamak ve asgari ücretin altına düşülmemek kaydıyla belirlenecektir. Kurumların yetkili meclisleri tarafından ücret tespiti yapılmaksızın sözleşme imzalanmayacak ve sözleşmelerin başlangıç tarihi yukarıda belirtilen meclis kararından daha önceki bir tarih olarak belirlenmeyecektir. İlgililere sözleşmenin başlangıç tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak herhangi bir ücret veya başka bir mali hak verilmeyecektir. Yeni yılda da çalıştırılmaya devam edilmesi uygun görülenler için yeni yıl itibarıyla hesaplanacak ücret tavanı aşılmamak kaydıyla, ücret tespitine ilişkin meclis kararı mutlaka Ocak ayı içinde alınacak ve sözleşmelerin yenileme işlemleri de yine Ocak ayı içerisinde tamamlanacaktır.

Sözleşmeli personele 3/1/2012 tarihli ve 2012-2665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Karar gereğince ek ödeme yapılır. Ek ödeme yapılması için ayrıca bir meclis kararı alınmaz. Ek ödeme tutarının tespitinde sözleşmesinde belirtilen kadro unvanı ile sınırlı olmak üzere ve aynı mahalli idarede geçen hizmet süresi dikkate alınacaktır. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılan sözleşmeli personele ek ödeme yapılmayacaktır." açıklamasına yer verilmiştir.

Sözleşmeli personel için öngörülen mali haklar sözleşme ücreti, ek ödeme, sosyal denge tazminatı, aile yardımı ödeneği gibi birden fazla kalemden teşekkül etmektedir.

Bununla birlikte, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun 1/7/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı kararı ile 1/7/2022-31/12/2022 tarihleri arasında işçinin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücreti brüt (215,70) ikiyüzonbeş lira yetmiş kuruş olarak tespit edilmiştir. Söz konusu karar 1/7/2022 tarihli ve 31883 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Diğer taraftan, 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 21/3/2006 tarihli ve 5473 sayılı Kanunla eklenen ek 4 üncü maddede, "25/6/2001 tarihli ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümleri uyarınca kamu görevlileri sendikalarına üye olup, aylık veya ücretinden üyelik ödentisi kesilen kamu görevlilerine ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında aylık veya ücretleri ile birlikte kırkbeş Türk Lirası toplu sözleşme ikramiyesi ödenir. Bu madde uyarınca yapılan ödeme, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz ve ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan zam, tazminat, ödenek, döner sermaye payı, ikramiye, ücret ve her ne ad altında olursa olsun benzer ödemelerin hesabında dikkate alınmaz." hükmü yer almaktadır.

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin Birinci Kısımının 23 üncü maddesinde, "(1) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 4 üncü maddesinde yer alan "üyelik ödentisi kesilen kamu görevlilerine" ibaresi, "kamu görevlisi sendikasının kurulu olduğu hizmet kolundaki sendika üyesi olabilecek toplam kamu görevlisi sayısının en az %1'inden fazla sendika üyesi kaydeden sendikalara üyelik ödentisi kesilen kamu görevlilerine" şeklinde, "kırkbeş Türk Lirası" ibaresi "2119 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarda" şeklinde uygulanır..." hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde, "...

Bu personelin, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Bu fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edilecekler ödenecek net ücret, söz konusu kadro unvanı için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarının yüzde 25 fazlasını geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla belirlenir...

Üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmez..." hükmü yer almaktadır.

Görüleceği üzere, 5393 sayılı Kanunda, "personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmaz ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmez." hükmü yer almakla birlikte, 21/3/2006 tarihli ve 5473 sayılı Kanunla, "kamu görevlileri sendikalarına üye olup, aylık veya ücretinden üyelik ödentisi kesilen kamu görevlilerine ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında aylık veya ücretleri ile birlikte kırkbeş Türk Lirası toplu sözleşme ikramiyesi ödenir." düzenlemesi getirilmiştir.

Önceki kanun ile sonraki kanunun her ikisi de genel veya özel nitelikte ise eski kanunun yeni kanun ile çelişen hükümlerinin uygulanmayacağı idare hukukunun temel ilkelerindedir.

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birliklerde sözleşmeli personel düzenlenmesi yer veren 5393 sayılı Kanunun mezkûr kurumlara ilişkin "özel kanun" olduğu, toplu sözleşmeye yer veren düzenlemenin ise "genel kanun" olduğu dikkate alındığında genel kanunun amacı esas alınarak yorumlanması gerekmektedir.

5473 sayılı Kanunun genel gerekçesinde, "...2006 yılına ilişkin toplu görüşme süreci ise 15 Ağustos 2005 tarihinde başlamış ve 29 Ağustos 2005 tarihinde sona ermiştir. Bu süreç sonucunda kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarına ilişkin olarak aşağıda belirtilen hususlarda ilk kez mutabakat sağlanmıştır. Anılan mutabakata ilişkin düzenlenmiş olan 29/8/2005 tarihli "Mutabakat Metni"nde,

...

- Sendika üyesi olan personele sendika aidatlarından kaynaklanan kayıplarını telafi amacıyla aylık 5 YTL ilave ödeme yapılmasını sağlayacak düzenlemeye gidilmesi,

...

kararlaştırılmıştır..." açıklamalarına yer verilmiştir.

Öte yandan 375 sayılı KHK'nın ek 4 üncü maddesinin gerekçesinde ise, "Kamu İşveren Kurulu ile yetkili kamu görevlileri sendikaları ve bu sendikaların bağlı bulunduğu konfederasyonlar arasında sağlanmış olan mutabakat uyarınca, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümlerine

göre kamu görevlileri sendikasına üye olup, kendisinden üyelik ödentisi kesilen kamu görevlilerine, sendika aidatlarından kaynaklanan kayıplarını bir ölçüde de olsa telafi etmek amacıyla, anılan kesintinin yapıldığı her ay için belirli bir tutarda ilave bir ödeme yapılması öngörülmektedir. Anılan ödemeye üyelik ödentisi kesildiği sürece hak kazanılacak olup, her ne sebeple olursa olsun üyelik ödentisinin sona ermesiyle sona erecektir.” açıklamasına yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

-Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen net tavan sözleşme ücretlerinin altında bir ücret belirlenmesinin mümkün olduğu,

-Kapsama dahil kurumlar tarafından belirlenen bu tavan ücretini aşmamak, asgari ücretin altına da düşülmemek kaydıyla sözleşme ücretinin belirlenebileceği,

-Belirlenen bu sözleşme ücretine ilaveten, ek ödeme, sosyal denge tazminatı, aile yardımı ödeneği gibi ödeme unsurları da ayrıca ücretine dahil edilmesi gerektiği,

-Kendilerinden sendika üyelik aidatı kesilen kamu görevlilerine, sendika aidatlarından kaynaklanan kayıplarını bir ölçüde telafi etmek amacıyla getirilen toplu sözleşme ikramiyesinin Belediyenizde 5393 sayılı Kanuna tabi görev yapan sözleşmeli personele de ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü